

| R kao Riva

SAŠA ŠIMPRAGA 9. RUJNA 2025.

IZDVOJENO, PLANET ZEMLJA

Cimermanova ulica (Foto: Saša Šimpraga)

Abeceda obale: Izgrađena 1809. godine, tzv. Napoleonova stražarnica na južnoj strani nasipa pored zagrebačkog Savskog mosta nastala je u vrijeme Ilirskih provincija, tj. onda kad je sve južno od Save u Zagrebu bilo Francuska. Stražarnica je najstarija izgrađena struktura na području užeg Novog Zagreba i kao takva trajno zaštićeno kulturno dobro Republike Hrvatske.

Najavljena obnova tog sada napuštenog i devastiranog objekta otvara i pitanje uređenja pripadajuće okoline, a taj se proces u kontekstu javnog prostora zagrebačkih obala Save može shvatiti trostruko. U prvome redu to je neposredni okoliš objekta – prostor gdje se danas nalazi jedno staro stablo kestena i spomenik granici Ilirskih provincija (podignut za 200. obljetnice Francuske revolucije). To je potom prostor između stražarnice i Savskog mosta koji je idealan za formiranje

novog malog „trga“, što je i opetovano predlagano, no nikad se nije materijaliziralo. Ta bi točka na samom početku Remetinečke ceste, jedne od povijesnih gradskih ruta, s formiranjem boljeg javnog prostora možda dobila na važnosti. Takav trgić bio bi i logičan nastavak jednom pješačkoj ulozi prilagođenijeg **Savskog mosta**. I treće, to je formiranje potpuno nove, raskošne šetnice na potezu od stražarnice do Zelenog/ Hendrix mosta. Radi se o relativno kratkom segmentu južne obale i mjestu gdje bi reprezentativna promenade između dva mosta (Savskog i Zelenog) mogla potpuno transformirati pripadajući dio grada. Upravo taj potez ima i možda najdohvatljiviji gradotvorni učinak kroz zahvat relativno maloga mjerila, a potencijalno ogromnog značenja za zagrebačke obale i sam grad.

Iako se segmenti sjeverne obale Save, uz okretište tramvaja i autobusni terminal tj. **Savski trg** nameću kao logično i potvrđeno mjesto **Prve obale** tj. najvažnije gradske šetnice uz rijeku, kompleksnost te točke i pripadajućeg kontaktnog prostora s rijekom, neizostavno nameće dugotrajnije procedure i duži put do rješenja. No, to se rješenje trenutno ni ne traži, zagovara, a najmanje od svega planira ili nazire. Ne samo ali upravo zato, kratki dio južne obale na Kajzerici puno je dohvatljiviji, realniji da se doista dogodi kao nova i uređena gradska riva kroz neki proces transformacije sadašnjeg bazičnog i neatraktivnog rješenja tog segmenta nasipa.

S postojećom tehničkom regulacijom zagrebačkih obala Save, stvorene su dvije vrste obala. Prva je neposredno uz korito rijeke, a druga je uz rub nasipa. Međutim, i za razliku od nekih drugih gradova sa sličnim pristupima, takva regulacija u Zagrebu (još) nije stvorila naglašeno urbanu šetnicu uz rijeku. Prva, sjeverna obala, tek je približena toj ulozi. U snažan prilog formiranja takve rive na malom potezu južne obale ide djelomična nasutost terena prema nasipu, koji je samo ovdje na de facto dvije razine. Već ta činjenica, stanje na terenu, na neki način sugerira mogućnost proširenja krune nasipa i formiranje šetnice po njoj umjesto skromnog nogostupa uz ulicu.

“ *Grad Zagreb proveo je brojne arhitektonsko-urbanističke natječaje koji nisu rezultirali doslovno nikakvim pomacima u prostoru na koje su se odnosili*

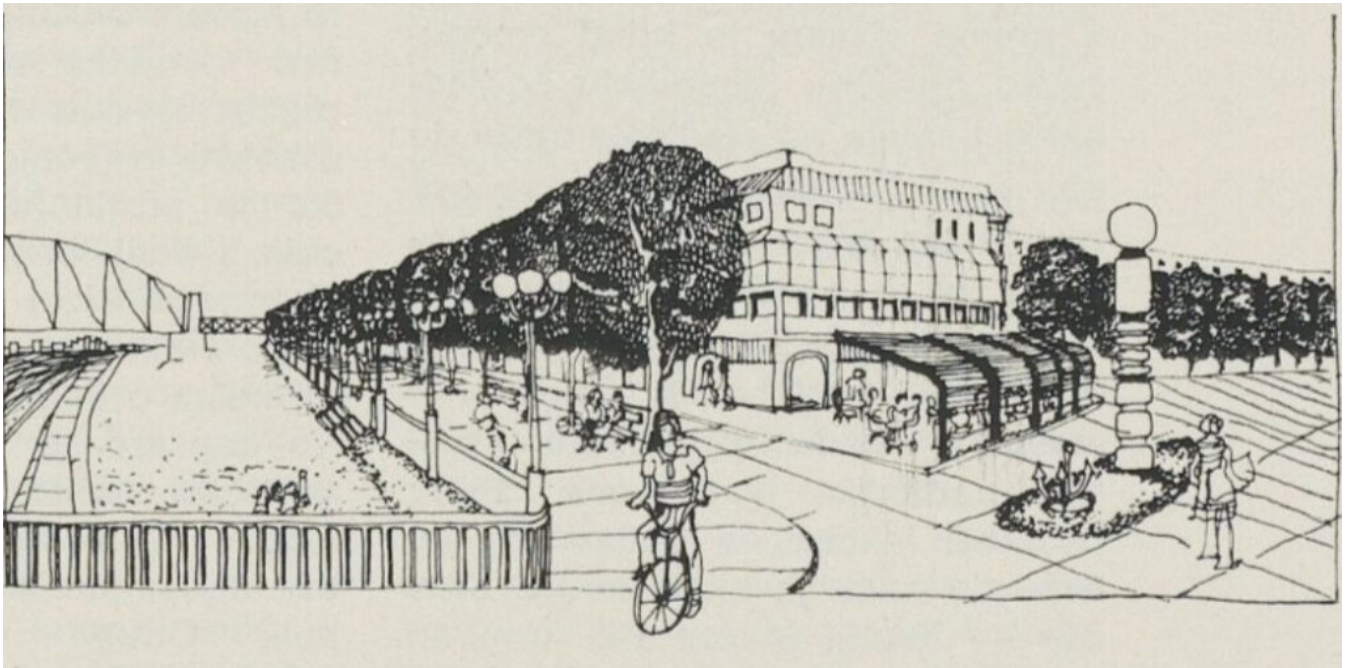

Obala Ivana Supeka (Foto: Saša Šimpraga)

Kako sama po sebi ideja nikad nije dovoljna, a i budući da Sava danas nije ni blizu prioriteta, ključna prepreka u svemu je pitanje političke odluke. U trenutku kad se mogućnost eksperimenta ovoga tipa prepozna i aktivira, otvorit će se prostor za iskorak koji bi mogao u potpunosti, pa i relativno brzo, transformirati mjesto i značajno dati na urbanitetu dijela obale. Možda i potaknuti procese koji bi dotaknuli i druge točke Tromostovlja.

Grad Zagreb proveo je brojne arhitektonsko-urbanističke natječaje koji nisu rezultirali doslovno nikakvim pomacima u prostoru na koje su se odnosili. Naime, ambicije velikih natječaja često se zaustavljaju na realnostima njihove provedbe i realizacije. U te su planove utrošeni bezbrojni radni sati, javni resursi i sve ono što se u nekima od tih slučajeva moglo uložiti u planove s realnijim ishodom. Grad treba vizije, planove i pokušaje, od kojih ne moraju svi uspjeti (i neuspješni doprinose razvoju tema). No, nužno je planirati i ono što je ostvarivo, a to mogu biti planovi i projekti maloga mjerila. Transformacija kratkog segmenta rive bez (ili kao

dio) velikog plana za čitave obale Save moguća je jer ne zakida za šire mogućnosti i zahvate u budućnosti. Tako ne isključujući ni neke buduće natječaje. No, dok se te velike budućnosti čekaju uputno je otvoriti vrata eksperimentu s natječajem mikro mjerila i to za formiranje atraktivne gradske šetnice uz Savu na potezu uz ulicu između Savskog i Zelenog mosta. Promišljanje tog prostora kao reprezentativne šetnice također nije novo, pa ga tako vidi, na primjer, prijedlog arhitekata **Zorana Hebara i Nade Šilović** iz 1980-ih.

Prijedlog Hebar – Šilović, 1982.

Umjesto uskog nogostupa uz prometnu Cimermanovu ulicu, nije teško zamisliti široku šetnicu ponad inundacije, s drvoredom, klupama i stubama prema rijeci. S pogledom na Savski trg, možda i jednostavni savski vodoskok, i grad koji radoznalo raste, a ne stagnira.

S druge strane, alternativa je da se, kao do sad, ne napravi ništa i stražarnica bude obnovljena, a njen neposredni prostor tek bazično uredi. Po najavama, jednom obnovljena stražarnica vjerojatno će udomiti kafić. Naime, za neke kulturne sadržaje nije bilo interesa gradskih muzejskih i kulturnih ustanova, niti je Grad to uvjetovao. No, važnije je da je prilika koju njena obnova otvara, ujedno i prilika za pripadajuću obalu.

Obnova stražarnice i otvaranje procesa formiranja nove obale mogla bi tako (o)značiti puno više od spašavanja jedne male stare kuće na Savi. Prilika je to da se dogodi grad.

Serijal „Abeceda obale“ objavljen je uz financijsku potporu Agencije za elektroničke medije na temelju provedenoga Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u okviru projekta poticanja novinarske izvrsnosti.

Prethodni tekstovi iz serijala:

Prva obala

Trg nije mjesto

Sredina mosta

Eksperiment na Savi

arhitektura Grad Zagreb rijeke urbanizam

Saša Šimpraga

POVEZANI ČLANCI

MARINA KELAVA – 10. RUJNA 2025.

70 godina kašnjenja

SAŠA ŠIMPRAGA – 1. RUJNA 2025.

Eksperiment na Savi